ודלמא לא עייל כלל וקאמר רחמנא תשמט

ותיזיל עד חג הסוכות לא סלקא דעתך דכתיב

וחג האסיף בצאת השנה מאי אסיף אילימא

חג הבא בזמן אסיפה הכתיב באספך אלא

מאי אסיף קציר ∘וקים להו לרבנן דכל תבואה ⁰

שנקצרה בחג בידוע שהביאה שליש לפני ראש השנה וקא קרי לה בצאת השנה א"ל

ר' ירמיה לר' זירא וקים להו לרבגן בין שליש לפחות משליש א"ל סלאו אמינא לך °לא

תפיק נפשך לבר מהלכתא כל יימדות חכמים

כן הוא "בארבעים סאה הוא טובל בארבעים

סאה חסר קורטוב אינו יכול לטבול בהן

בכביצה מטמא טומאת אוכלין כביצה חסר

שומשום אינו מטמא טומאת אוכלין ישלשה על

שלשה מממא מדרם שלשה על שלשה חמר

נימא אחת אינו משמא מדרם הדר א"ר ירמיה

לאו מיניה חברייא דאמרי דבעו מיניה חברייא

מרב כהנא עומר שהקריבו ישראל בכניםתן

, לארץ מהיכן הקריבוהו^י אם תאמר דעייל ביד

נכרי 2קצירכם אמר רחמנא ולא קציר נכרי

ממאי דאקריבו דלמא לא אקריבו לא ם"ד

דכתיב יואכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח

יםמחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול

דאקריבו עומר והדר אכלי מהיכן הקריבו

אמר להן כל שלא הביא שליש ביד נכרי

ודלמא עייל ולא קים להו °אלא קים להו הכא נמי קים להו ודלמא לא עייל

כלל אבל היכא דעייל ריבעא בין שליש

לפחות משליש לא קים להו לא סלקא דעתך

דכתיב יוהעם עלו מן הירדן בעשור לחדש ואי ם"ד דלא עייל כלל בחמשה יומי מי קא

מליא אלא מאי דעייל רבעא או דנקא אכתי

בחמשה יומי מי קא מליא אלא מאי אית לך

למימר ∞ארץ צבי כתיב בה ה"ג ארץ צבי

כתיב בה מתקיף לה רבי חנינא ומי מצית

אמרת דהאי אסיף קציר הוא והכתיב •באספך

מגרנך ומיקבך ואמר מר ייבפסולת גורן ויקב

הכתוב מדבר א"ר זירא הא מילתא הואי

בידן ואתא רבי חנינא שדא ביה ינרגא

אלא מגלן כדתניא רבי יונתן בן יוסף אומר יועשת את התבואה לשלש השנים

סו א מיי׳ פ״ד מהל׳ מקוואות הלכה א סמג עשיו רמח טוש"ע י"ד סי' רא סעיף א: רא סעיף א: סח ב מיי' פ"ד

טומאת אוכלין הלכה טומות מוכנין הוכני א: סמ ג מיי פכ"ד מהל" כלים הלכה א:

תורה אור השלם 1. וְחַג הַקְּצִיר בְּכּוּרֵי מֵצשָּׁיךְ אֲשֶׁר תִּוְרֵע בַּשְּׂרֶה וְחַג הָאָסִףְּ בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסִפְּרְּ אֶת מַעַשֶּׁיךּ מִן הַשָּׁדֵה:

2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ואמרת אלהם כי תבאו לָבֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת לֶבֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת לְבֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת עמֶר רַאשִׁית אָבּיְ ֶּבְּ אֶל הַכּּהַן: ויקרא כג י ג. וַיֹּאבְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ. ברח מצות כ. זַיאבְלוּ בַּעָּבוּ וּ וְאָנֶן מִמְּחֲרַת הַפֶּסִח מִצּוֹח וְקַלוּי בְּעָצֶם הַיּוֹם הַזֶּה: יהושע ה יא

4. וָהָעָם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעְשׁוֹר לַחֹדֶשׁ הָרְאשׁוֹן וַיַּחֵנוּ בַּגּלְגַל בַּקְצָה מוַרַח ַ. 5. וְיַעֵשׁ הַבָּא אֵלֶיו כרצונו ואיז עומד לפניו ויַעַמד בָּאֶרֶץ הַצְּבִי וְכְלְה דניאל יא טז 6. חג הסכת תעשה לר מִגְּרְנְךְ וּמִיּקְבֶּךְ: שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךְ טִּיִרִנְרָ וּמִיּקְבֶּר: דברים טז יג

יבוים טויג 7. וְצִוּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לְכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִׁית יָבֶשׁת אֶת הַתְּבוּאָה לְשְׁלֹשׁ הַשְּׁנִים:

. ויקרא כה כא

רבינו חנגאל

שנאמר וחג האסיף בצאת השנה, וקיימא לן דהאי אסיף קציר הוא. וכך פירושו, כל קציר הנקצו הסוכות השנה. כלומר מז השנה השנה, בחבה בין היוצאת הוא חשוב, וקים [להו] לרבנן דכל תבואה שנקצרת בחג הסוכות. שהביאה -לפני ראש שנה, וקרי ליה בצאת השנה. ואמרינז וכי קים להו לרבנן בין פחות שליש לשליש. ופרקינן . לא תוקי ותפיק נפשך . לבר מהילכתא. אין לאדם להוציא עצמו מן ההלכה, ולדקדק איך יתכן דבר זה, דהא כל מידות חכמים כך הן במ׳ סאה הוא טובל במ׳ סאה פי׳ קורטוב, אחד משמונה בשמינית וכי יכול אדם לעמוד בתתק"ס (ספל) רוטל מים שהן שיעור המקוה. אם חסרו חלק משמונה בשמינית. וכן כביצה מטמאה טומאת אוכלים כול׳. אלמא קים להו בהני כולהו, בשליש פחות משליש נמי קים להו. ואתא ר׳ דקים להו לרבנן בין שליש . לפחות משליש. מז העומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ, שנאמר ויאכלו מעבור הארץ ממחרת . הפסח מצות וקלוי בע׳צם, ש"מ מדכתיב ממחרת הפסח. דווקא ממחרת

אלא מאי אסיף קציר. אבל מכל מקום פשטיה דקרא חג הבא בזמן אסיפה או: לכךר ליה בצאת השנה. מ״מ בהאי קרא לחודיה לא סגי אי לאו במועד שנת השמטה בחג הסוכות: וחג האסיף בנאם השנה שלי חג האסיף אילימא. דההוא שם סוכות החבר הורשוב. אחד משמונה בשמינית כדאיתא בפרה המוכר את

החפינה וב"ד ל) ומדה הפחוחה נהנו ולאו דוקא דאפילו פחות מכאן ואפילו חסר טיפה אינו טובל: ולא קציר נברי. ואף על גב דירושה היא להם מאבותיהם כדאיתא בע"ז פרק רבי ישמעאל (דף נג:) דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון באש מכדי ירושה היא להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"מ יש לו במה שזרע ומ"מ ש (דייק) התם שפיר משום אשרות שמדורות הראשונים:

דאקריבו עומר והדר אכול.

הקשה ר' אברהם אבו מזרא הא ממחרת הפחח היינו נו"ו בניסן שהוא מחרת שחיטת הפסח הנשחט בי"ד כדכתיב בפרשת מסעי ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה וזה היה בט"ו והשיב לו ר"ת דה"ק קרא ויאכלו מעצור הארץ ממחרת הפסח כלומר מו הישו מצות והלוי דהוא חדש אכלו בעלם היום הזה דהיינו ט"ז דאקריבו עומר והדר אכול וה"נ אשכחן ט"ו דאקרי בעלם היום הזה כדכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עלם היום הזה יוא"ת ואמאי אינטריך למכתב שאכלו מן הישן הא פשיטא דמצות אכלו בלילה הראשונה ויש לומר דההיא אכילה לא חשיבה דסגי בכזית להכי אתא קרא למימר דעיקר אכילה היתה מן הישן ואתא קרא לספר שבחו של מן דכתי׳ (ב) ולא היה עוד לבני ישראל מן דאמרינן במדרש משל לתינוק שאכל פת שעורין מפני שאין לו פת חטין ומקודם לכן היו יכולין לאכול מן הישן כשעלו מן הירדן בעשור לחדש אלא שבמן היו חפלים יותר כל זמן שלא פסק להם ומיהו קשיא דבתוספתא דסוטה (פי״א) ובפ"ק דקדושין (דף לח. ושם) אמרינן שהיו מסתפקין במן שבכליהם עד ט"ז בניסן דכתיב וישבות המן ממחרת באכלם מעבור הארץ שמע מינה משאכלו חדש פסק וע"כ י"ל דט"ז נמי קרי ממחרת הפסח לפי שהוא יום מחרת אכילתו דנאכל בליל ט"ו ובפ׳ שני דחלה בירושלמי פלוגתא היא דאמוראי והכי איתא התם ר' יונה בעא קמיה דר' ירמיה בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומלאו קמה לחה מהו

שתהא אסורה משום חדש אמר ליה למה לא עד כדון לחה אפילו יבשה אמר ליה ואפילו יבשה ואפילו קצורה מעתה ואפילו חיטין בעלייה כך אנו אומרים לא אכלו ישראל מנה בלילי הפסח א"ר יונה מאן דנפקית תהית דלא א"ל שנייה היא שמצות עשה דוחה ל"ת על דעת ר' יונה דאמר מצות עשה דוחה ל"ת אע"פ שאינו כתוב בלדה ניחא על דעת ר' יוסי דאמר אין מלות עשה דוחה לא תעשה אלא א"כ כתוב בלדה ממה שהיו תגרי נכרים מוכרין להם וכרבי ישמעאל דא"ר ישמעאל כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר י"ד נאמרו שבע שכבשו ושבע שחלקו התיב ר' בון בר כהנא הא כתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח לאו בט"ו התיב ר' אלעזר בר יוסי קמיה דר' דוסא והכתיב ממחרת הפסח ילאו בני ישראל לאו בחמשה

לגופיה עשר יצאו: רכורובן הקריבו. משמע דאי לא הקריבו היו אסורין כל היום ודלא כמ"ד במנחות פ" ר" ישמעאל (דף פח.) דאף בזמן שבהמ"ק קיים האיר המורח מתיר: ה"ב ארץ צבי. ובחמשה יומי קא מלו והא דאמר לעיל תבואה שנקלרת בחג בידוע שהביאה שליש לפני ר"ה לענין שתהא ראויה לקלור אינה ממהרת להתבשל בחמשה יומי אבל הכא לענין עומר דכתי׳ (ויקרא כג) כרמל רך ומלא (ט ועוד דאחר גמר בישולה מאחרין אותן בשדות כדי שתחבשל יפה כדמשמע גבי י'(רבא) בפ׳ איזהו נשך (ב״מ עד:):

36 הפסח הוא דאכלו, אחר שהקריבו העומר, אבל מקודם לכן לא אכול. ואי אפשר להביא העומר ולהקריבו ממה שהביא שליש ביד גוי, אלא ממה שהיה בעת שנכנסו ישראל לארץ פחות משליש, ואחר כך נתמלא. אלמא קדם להו. ונדחת זו. ודילמא לא עייל כלל. פי׳ שלא עשת התבואה כלום ביד הגוים אלא אחר דנכנסו ישראל לארץ נעשת שליש ומקודם לכן זרע היתה. גם זו הדוקיא שדיקדקנו כי כל תבואה שהביאה שליש לפני ראש שנה מן השנה שעברה

היא חשובה. מהאי קרא וחג האסיף בצאת השנה. ואוקימנה מאי אסיף קציר. דחאה ר' חנניה ושדא בה נרגא. כלומר חתכו כחתיכת אילו בגרוז. ופשטנה מהא דתניא ר' נתו בז יוסף אומר מה ת"ל ועשת את התבואה לשלש השנים.

ודלמא לא עייל כלל. ואפילו לא התחילו להתבשל בשביעית קאמר רחמנא מצות שביעית לימשך איסורה עד חג הסוכות מלחרוש ולקצור: לא ס"ד. דלשתעי קרא אלא כשהביאו שליש דמוכח קרא אחרינא:

> בפרק בתרא (דף קיב.): מי מלים אמרת דהאי אסיף קליר. דקאמרת

דהאי אסיף יחירא למידרשיה לשון קליר הוא: והא כסיב. בעלמא באספך מגרנך ומיקבך: ואמר מר. שלמדך הכחוב לעשות סכך של

סוכה בפסולת גורן ויקב כגון קשין וזמורות דבר שאין מקבל טומאה

וגידולו מן הארץ והאי חג האסיף נמי דקאמרת יתירא הוא משום דכתיב

גבי באספך את מעשיך לאו יחירא הוא אלא זהו שם החג על שם

שהסוכה מסוככת בפסולת גורן ויקב וה"ל כמאן דכתב וחג הסוכות

בנאת השנה באספך מעשיך בזמן שהאדם אוסף אל הבית תבואה שבשדות: הא מילחא הוה בידן. היינו סבורין שנלמוד מכאן שהתבואה

אחר שליש: ואחא ר' חנינא שדא ביה נרגא. לומר דהאי אסיף שפיר

משתמע בלישנה דקרה ולהו יתירה הוה: ועשת התבוחה לשלש

השנים אל תקרי לשלש אלא לשליש. שעשתה כשהיא בשליש בישולה:

ומשום דבא בזמן אסיפה למה לי דכתב בחד קרא תרי זימני הא כתיב בההוא קרא גופיה באספך את מעשיך: אלא מחי חסיף קניר. וה"ק וחג אשר הוא באספך את מעשיך מן השדה אסיף אשר אתה קולר בו אינו משנה הנכנסת אלא משנה היוצאת ולמדך כאן שקליר החג הולך אחר שנה שעברה וחים להו לרבנו שאמרו התבואה אחר שליש דכל תבוחה שנקלרת בחג בידוע שהביחה שליש לפני ר״ה: וקח קרי ליה בנחת השנה. שהיה משנה היונחת אלמא תבואה אחר שליש: וקים להו לרבנו. בתמיה וכי בקיאין הן בטיב גידול התבואה לדעת שאין התבואה ראויה לקצור בחג אא"כ הביאה שליש בשנה שעברה: לא תפיק נפשך בר מהלכתא. לפקפק בשיעור חכמים: כל מדותם כך הוא. מלומלמת: חסר קורטוב. מדה קטנה מאד אחד מח' בשמינית בלוג: לבילה (ה) חוכלים. וקים להו לרבנןם שאין בית הבליעה מחזיק לא פחות ולא יותר מבילת תרנגולת וכתיב בטומאת אוכלין (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אוכל הנאכל בבת החת: שלשה טפחים על שלשה טפחים מטמאים מדרם. שיערו חכמים שכשיעור הזה ראוי לישיבה: לאו מילתה היה דהמרי. שהקשתי לומר וקים להו רבנן בין שליש לפחות משליש דודאי קים להו: דעייל ביד נכרי. שנתבשל עד שלא באו לארץ: **קלירכם**. ראשית קלירכם ומשראוי לקצור היא קרויה קציר: ממחרת הפסת. הוא יום הקרבת העומר ממחרת יום הראשון של פסח: ודלמא עייל ולא קים להו. מסקנא דמילתיה דר׳ ירמיה הוא ואי ס"ד לא הים להו דלמא עייל ביד נכרי ולא הוה קים להו: ה"ג. גבי תבואה הנקלרת בחג: קים להו. שהביאה שליש לפני ר״ה: ודלמה לה עייל כלל. בדקו עד שמלאו מתבואה עד שלא התחילה ליבשל כלל וממנו הביאו: ארץ לבי. מה לבי קל ברגליו מכל החיות אף א"י קלה לבשל פירותיה מכל הארצות הכי מפרש לה במס' כתובות

ל) סנהדרין יג:, כ) [סוטהטו:], ג) כתובות קד. מנחות קג:, ד) [קידושין לו:], ס) [ובכתובות קיב. מביל ראיה מירמיה ג נחלת לבי וצע"ה כאו וברש"י וע"ע ו) סוכה יב., ו) [פי׳ חתכו כחתיכת אילן בגרזן ערוך], ה) [יומא פ.], ע) [דחי כל"ל וכן פ.], ע) [דחי כל"ל וכן הוא בפרשת דרכים בדרך המדשו. י) ווע"ע מוס' קרושין לו: ד"ה ממחרת], () [ל"ל רב],

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד״ה כבינה מטמאה טומאת חוכלין דקים להו: (3) תום' ד"ה דקים מאו לפי דמם ל מן דאקריבו כו' שבחו של מן דכתיב בתריה וישבות המז ממחרת באכלם כרמל רך ומלא סגי בה׳ יומי ועול כו׳ נקדות כדי שתייבש יפה:

גליון הש"ם

גמ' וקים כו'. עי' יומא עט ע"א: שם לא תפיק כו'. סוטה טז ע״ב: שם אלא תמוה לי דאיך דומה זה לזה דלעיל שלא ראינו התבואה קודם ר"ה אלא עתה כשקולרים אותה בסוכות ובאנו לדון מדרך כלל דכל שנקלרת בחג הביאה שליש קודם ר״ה בוה דלא קים להו בהך כללא משא"כ הכא דכשבאו לארך ראו להתבואה שעדיין לא הביאה שליש ובזה בחיאין מה שהוא לראיית עין. והא בזה ודאי בקיאין כדקתני במתני׳ התבוחה משהביחה שליש משמע דבלא הביאה שליש אין בו משום שביעית שליש אין בו משום שביעית ולא משום מעשר ולא חיישיען דשמא הביאה שליש :מע"כ דבוה בקיאין

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה אלא וכו בומו אסיפה. נ"ב וכפרש"י בד"ה אלא מאי אסיף וכו':

מוסף רש"י

י – לא תפיק נפשך לבר מהלכתא. כל דנרי חכמים שנקבעו אל מהרהר אסכיהו (סוטה טו:). כל מדות חכמים כן הוא. העמידוה יתד ולח תמוט (כתובות קד.). בפסולת גורן ויקב. פסולת גורן קשין, פסולת יקנ זמורות ואשכולות ריקניס (סוכה יב.).